

Toni Aho: ”Muurahaispesä aivoissani”

MILLAN KOTELO ELI ERÄÄN LAPSUUDEN
LOPPU

Millan äiti on itsekin vielä nuori, tuskin paria kymmentäkään vuotta Millaa itseään vanhempi. Hän tuoksuu hajuvedelle ja kantaa yllään vaatteita, jotka sopisivat paremmin teini-ikäisen työnhupakon kuin kypsän aikuisen vaatekaappiin. Hän on ulko-ovella minua vastassa ja toivottaa tuttavallisesti tervetulleeksi kerrostalohuoneistoonsa - viiden huoneen tilavaan kokonaisuuteen, joka on huolella sisustettu ja nähtävästi vastikään siivottu.

Tämänkin torstain aamupäivä on kokonaan varattu mielenterveystyölle, mutta olen päättänyt käyttää ainakin puolet ajasta kotikäyntiin. Millan äiti ei ole saanut suostuteltua tyttärtään lääkäriin, vaikka hän on omien sanojensa mukaan puhunut asiasta Millan kanssa ensimmäisen kerran jo kuukausia sitten. - Teini-ikäiset, tuhahti äiti käydessään itse vastaanotollani aivan muissa asioissa. - Eivät kuuntele järkipuheita.

Mutta minä aistin sanojen takaa aidon huolen ja sovin kotikäynnistä saman tien – vaikken edes tarkalleen tiennyt, mistä oli kyse. Tunnen Millan muutamalta neuvolakäynniltä ja joidenkin vuosien takaiselta tulehduskierteeltä, joka ajoi tytön lopulta korvalääkəriin. Muistan hänet ujona ja hiljaisena pikkutyttönä, niin kuin useat hänen ikäisensä ovat, mutta hänen huulilleen oli noussut hymy tuon tuostakin - sellainen kiltin ja reippaan tytön hymy, jollaista lääkäriin on aina ilo katsella.

- Milla, lääkäri tuli nyt, hänen äitinsä huikkaa ovenraosta. ”Keep Out!” lukee oveen kiinnitetyssä värikkäässä julisteessa, joka esittää valtavaa murisevaa bulldogia.

Saan luvan astua huoneeseen ja teen sen yksin ilman äidin seuraa – kuten yleensäkin näissä tapauksissa parasta. Siellä istuu Milla, valkeissa trikoissaan ja balettitossuissaan. Hän värjöttää vuodesohvan perimmäisessä kulmauksessa ja tuijottaa minua pelokkaana, kuin tunkeilijaa. Käteensä hän on ottanut Barbie-nuken, jonka hiuksia sivelee hermostuneena. Välillä hän nyppii nuken päästä karvoja ja antaa niiden pudota yksi kerrallaan syliinsä.

- Keskeytinkö harjoittelusi? kysyn ja esittäydyn. Istuudun jonkin matkan päähän hänestä, samalle vuodesohvalle.

Kaikki muut huonekalut on nostettu seinän vierustalle.

Stereoissa soi tuttu klassinen kappale.

Tyttö niiskaisee ja hieraisee nenäänsä - hänen silmissään on odottava katse. Kaikki ei ole nyt kohdallaan:

Tummanruskeat hiukset ovat sekaisin ja elottomat; ne kehystävät kalpeita kasvoja kuin villikon harja. Silmien alla on varjostumat, ja hänen ihonsa näyttää kuivalta ja karhealta. Hengitys on kiivas, enkä usko sen johtuvan pelkästään jännityksestä. Luut törröttävät nivelistä ja kyljistä.

- Minä tiedän, miksi olet tullut, hän ilmoittaa laiskasti. -
Jauhamaan sitä samaa paskaa. Etten syö kunnolla.

Hän repii nukelta vaatteet yltä ja vääntelelee sen raajoja luonnottomiin asentoihin. Nähdessään aikaansaannoksensa tytön suupielet vetäytyvät ilkkuriseen virneeseen.

Seinille on kiinnitetty tavanomaisia murrosikäisten julisteita: kuvia poikabändeistä, muutamia balettiaiheisia. Monia kuvia on niin ikään muotimaailmasta ja sen ammattilaisista - miltei sairaalloisen laihoista huippumalleista.

Mutta kakektiset mallityötötkin näyttävät Millaan rinnastettuina suorastaan ylensyöneiltä fitness-

kuningattareilta, niin riutunut hän on - ravintoa janoavan elimistön loppuun kaluama, nahkaan kääritty luuranko.

Milla räjähtää nauramaan, kikattamaan kuin vain hänen ikäisensä tytöt osaavat:

- Come on, olen elämäni kunnossa - kukaan meidän luokallamme ei jaksu liikunnassa minua paremmin!
Tietäisitpä vain miten tanssin, kuin perhonen ainakin...
Sitä paitsi jos aion ballerinaksi minun on oltava keveä, kuin pelkkää ilmaa...

Hän pudottaa nukan ja ponnahtaa jaloilleen, ottaa muutaman tanssiaskelen ja pysähtyy edessämme olevan kokovartalopeilin eteen. Kehoaan tarkastellen hän pyörähtää kuin ilmapirran kiepauttama haiven - hänen tasapainonsa on ihailtavan vakaa, koordinaatio ällistyttävän tarkka.

Siitä huoneen kolkasta, jossa istun, on nähtävissä hänen selkäpuolensa kokonaisuudessaan - olemattomat reiden ja säären lihakset, joiden välissä polvinivel on pelkkä luinen muhkura. Käsivarret roikkuvat kylminä ja kalpeina, elottomina risuina; lapaluut törröttävät ihon alla kuin terävät kivenmurikat, joiden väliin selkänikamat piirtävät helminauhaa. Tyttö ei ole pitkä, mutta mittasuhteet saavat hänet näyttämään ainakin kaksimetriseltä.

Nälkää näkevä keho on käynyt itsensä kimppuun ja nakertanut lihakset pelkiksi jänteiksi - vain tukiranka ja välttämättömimmät kudokset ovat koskemattomat. On käsittämätöntä, että hän on ylipäätään hengissä - että elimistö on onnistunut jostakin puristamaan pisaroita elämän polttoaineeksi.

Mutta Milla vain hihkaisee ja hypähtää korkealle ilmaan, nousee toisen jalan varpaiden varaan ja pyörähtää elegantisti. Vasemman kätensä hän kohottaa kauniissa kaaressa pään yläpuolelle ja nyrkistää sormet. Kohta kämmen avautuu, hitaasti ja pehmeästi kuin aamuauringon suutelema lootuksen kukka.

- Katso itse! hän huudahtaa ja nostaa levysoitin äänenvoimakkuutta. Viulujen kuoro helähtää ilmoille raikkaana ja puhtaana, ja minä jähmetyn seuraamaan lumoutuneena hänen esitystään yhdessä seinien huippumallien ja poptähtien kanssa. Herkkä melodia vaimenee miltei hyväileväksi kuiskaukseksi ja värittää lastenhuoneen seinät vaaleansinisiksi ja -keltaisiksi; musiikki laskeutuu Millan hartioille ja painaa ne kyyryyn, niin että kohta tyttö on varpuihin kähertynyt unelias menninkäinen. Mutta samassa jouset saavat seurakseen jo torvien kannustavan pauhun - gongi kumahtaa ja lyömäsoittimet

nostattavat rytmin, joka herättää tuon metsän nälkiintyneen satuolennon.

Se ponkaisee ahnaasti ylös, nuuhkii ilmaa ympärillään - voi miten notkeasti se pyörähtää kannoillaan saadessaan saaliin vainun! Kevät saapuu laaksoon ja perkussio kasvattaa siivet sen selkään, ja yhtäkkiä peto onkin metsän pieni keiju - heleä kuin huilujen soitto, puron vuolas solina. Keijukainen tekee lyhyen pyrähdysen auringonpaisteessa, keveän kuin tuulessa värähtävä lehti - se liittää, liihottelee ja lepattaa sävelen kuljettamana, riemusta loistaen. Musiikki on ravintoa, jonka ahmimisesta se ei saa kyllikseen - siitä se elää ja sen kanssa se leikittelee, lopulta suorastaan irستاilee.

Mutta kun taruolento viimein laskeutuu lumpeenlehdelle, on huoneen keskellä jälleen Milla. Hänen silmiinsä syttyy villiintyneen katse, ja rumpujen kumusta herää jotakin pelottavaa ja alkukantaista. Hän nostaa käsivartensa hurjaan kliimaksiin ja sylkee kipinää tulenlieskat silmissään - antaa melodian kaapata ja häpäistä oman kehonsa. Räyhähänki hytkyttää hänen raajojaan ja kuljettavat tikkumaista runkoa pitkin kurttuista mattoa. Näyttää siltä, kuin ohut varsi voisi napsahtaa poikki hetkenä minä hyvänsä; nääntyvän vartalon ja vimmaisten liikkeiden välillä on ristiriita, jonka todistaminen saa minut voimaan pahoin. Haluan tytön

lopettavan, mutta ennen kuin ehdin tehdä mitään sen edesauttamiseksi, on tämä jo pysähtynyt. Hän on jälleen peilin kohdalla ja kääntynyt siten, että näkee paitsi itsensä, myös minut. Otsalle on kihonnut hiki ja hän on hengästynyt - hänen täytyy olla lopen uupunut.

Aluksi hän tarkkailee pelkästään minua ja reaktioitani. Sitten katse siirtyy hänen omaan peilikuvaansa - ja tuntuu kuin kaikki muu sulkeutuisi hänen ympäriltään. On kuin hänen ja hänen heijastuksensa välillä olisi meneillään jonkinlainen kamppailu, luonnoton ja absurdi - kuin hän yrittäisi erottaa tuon kaloreiden näkymättömän hiilloksen.

Näkeekö hän saman haurauden edessään kuin minä? Vai onko se kuin jonkinlaista aavesärkyä, fantomkipua - ehkä hän tuntee olevansa sisältään jotakin aivan muuta kuin mitä peilikuva antaa ymmärtää. Hän polttaa itseään roviolla kuin halveksittua noitaa - yrittää käristää olemattomiin kaiken sen, mitä ei koe omakseen. Toisaalla hän huutaa kivusta ja kauhusta, toisaalla taas hekumoi - ilkkuu voitonriemuisena vieressä.

Milla pyyhkäisee hiuksensa ojennukseen ja suoristaa selkensä, juoksuttaa sormenpäitään pitkin kylkiluiden kaarroksia. Hän tarkastelee nänniseutuviaan ja miltei olemattomia nuppua niiden tietämällä, likistää vaatteiden

kankaan niiden kohdalta kireäksi. Hän varvistaa, nostaa molemmat käsivartensa kohti kattoa ja vetää vatsansa sisään. Samalla hänen leukansa ojentuu eteenpäin eleellä, josta huokuu ylpeys.

- Miksen minä muka saisi olla sitä, mitä tunnen olevani? hän kysyy jonkin ajan kuluttua muistaessaan läsnäoloni. - Ja tällainen minä olen. Saatte vaikka tappaa minut mielummin kuin sulloa väkisin johonkin muottiin!

Stereoiden toistama duuri kääntyy molliksi ja jousten pirteä soitto synteettiseksi itkuksi. Milla polvistuu lattialle, poimii pudonneen alastoman nukan käteensä ja ryhtyy jälleen haromaan sen vaaleita hiussuortuvia. Peilin edessä ei enää ole kolmetoistavuotias nuori vaan kuusivuotias lapsi - hellyttävä mutta uppiskainen. Kun suloiset nuotit satavat Millan päälle kimaltelevina untuvina, hän eläytyy murheelliseen melodiaan, niin että kynnel valahtaa pitkin hänen poskipäätänsä. Niska taipuu kenoon ja silmät sulkeutuvat, kämmenet nousevat hyväilemään kosteaa vanaa, jonka pisara on jättänyt jälkeensä.

- Rakastan tanssimista niin paljon, paljon enemmän kuin sanoin on mahdollista ilmaista... paljon enemmän kuin koko elämäni ja maailmaa yhteensä. Kun joka paikkaan sattuu ja sisälläni tuntuu kuin painekattilassa - kun mieli

tekee vain huutaa ja kiljua ja potkia, ei minun tarvitse kuin vetää tossut jalkaan ja kohota ilmaan. Se on hetki - minun ikioma hetkeni - joka muuttaa kaiken.

- Miltä sinusta tuntuu silloin? kysyn. - Mitä ajattelet, kun tanssit?

- Jaa, hän vastaa lyhyesti ja kohauttaa luisia olkapäitään, - en kai paljon mitään. Minä vain olen, eläydyn ja tanssin.

- Vain leijun, hän kuiskaa pienen vaitiolon jälkeen. - Mutta tiedätkö mitä?

- Ei se ole tyhjyyttä, vaan jotain aivan muuta: toinen ulottuvuus, valtakunta. Värien, lämmön, rakkauden ja kaikkien mahdollisten tunteiden valtakunta. Yhdellä hetkellä murhetta, toisella iloa, naurua ja onnea. Siellä on minun todellinen kotini - siellä, missä ei tarvitse nukkua eikä syödä. Vain sulautua siihen kaikkeen... ja olla vaan.

Oven takaa kuuluu koputus ja Millan äidin pää käväisee ovenraossa. Se ilmoittaa, että keittiössä on pannullinen tuoretta kahvia ja pullaviipaleita.

Häidin tuskin kuulemme hänen sanojaan. Äänilevyllä on joku ryhtynyt soittamaan selloa, ja sen ääni - taianomainen, matala valitus - nousee viulumerestä korkeina maininkeina, jotka huuhtelevat pois paitsi hänet, myös kaiken muun.

Suolaisista pärskeistä - tuon lumoavan musiikin sävelistä -
rakentaa Milla oman kehtonsa.

- Antakaa minun olla, tyttö anelee hiljaa, minuun
katsomatta. Hän kietoo käsivarret heiveröisen vartalonsa
ympäri ja käy matolle istumaan pidellen polvistaan kiinni
kuin sikiö. Vaikka silmäluomet ovat ummessa ja
tarpeettomat, korvat näkevät.

Yhä vieläkin hän tanssii, mutta nyt verkkaisemmin,
huojuen paikallaan kuin ilmavirran leyhyttelemä ohut
kangas. Hän keinuu - keinuu kehdoissaan kuin toukka
tuulen tuudittamassa kotelossa heräämistään odottaen.